

858

На основу члана 18. став 1. Закона о образовању одраслих ("Службени гласник Републике Српске", број 59/09) и члана 82. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08, 11/09, 74/10 и 86/10), министар индустрије, енергетике и рударства, на приједлог Завода за образовање одраслих, д о н о с и

**ПРОГРАМ
ОСПОСОБЉАВАЊА ЗА ШИВАЧА**

Члан 1.

Овим програмом утврђују се оспособљавање за шивача, наставни садржаји, облик извођења програма, трајање програма и начин провјере, кадровски, дидактички и просторни услови за извођење програма, очекивани резултати, знања и вјештине које се стичу завршавањем програма, услови за упис, напредовање и завршетак програма, начин евалуације програма и постигнућа у учењу.

Члан 2.

Програм оспособљавања за шивача у складу са чланом 20. Закона о образовању одраслих налази се у Прилогу овог програма и чини његов саставни дио, организован је кроз теоријско и практично усвајање знања по принципу модуларног рада, и то:

- а) рад на индустријској обичној шиваћој машини - Модул 1,
- б) рад на специјалним шиваћим машинама - Модул 2 и
- в) рад на аутоматима за израду кратких шавова - Модул 3.

Члан 3.

Овај програм траје укупно 550 часова, од којих 29 часова теоријске наставе и 521 час практичног рада.

Члан 4.

Током обуке врши се стално праћење степена овладаности радним вјештинама сваког полазника помоћу листа за праћење тока обуке.

Члан 5.

(1) Завршна провјера савладаности програма оспособљавања организује се у просторијама у којима се налазе услови и радна мјеста за које се полазник обучавао.

(2) Завршна провјера савладаности програма оспособљавања обухвата провјеру савладаности сваког модула појединачно.

(3) Провјера сваког модула подразумијева процјену стечених знања и вјештина, а на основу теста знања и једног радног задатка који одговара том модулу.

Члан 6.

(1) Тест знања полаже се писано и вреднује са највише 20 бодова.

(2) Радни задатак се процјењује на основу посебне бодовне листе и вреднује се највише 80 бодова, а бодовна листа се налази у Прилогу овог програма.

Члан 7.

Провјера савладаности модула која се налази у Прилогу овог програма могућа је на крају сваког модула или на крају цјелокупног програма обуке.

Члан 8.

Оцјену о савладаности програма обуке даје комисија, коју чине најмање три члана, и то: два стручна наставника, од којих је један председник комисије и један представник послодавца.

Члан 9.

Теоријску и практичну наставу може да изводи лице које има одговарајућу стручну спрему и звање, а која је наведена у Прилогу овог програма.

Члан 10.

(1) Овај програм спроводи се у просторијама гдје се налазе радна мјеста и услови за које се полазник обучава.

(2) Теоријски дио наставе изводи се у кабинету опремљеном наставним средствима за реализацију теоријске наставе, школској текстилној радионици или код послодавца.

Члан 11.

Услови које треба да испуне кандидати за похађање овог програма су завршена најмање основна школа, посједовање важећег увјерења о здравственој способности којим се доказује нормалан вид на близину, распознавање основних боја, нормална функција горњих и доњих екстре-

митета, нормална функција кичменог стуба, одсуство алергијских манифестација.

Члан 12.

По завршетку програма кандидат стиче увјерење о оспособљености, које има доказ јавне исправе.

Члан 13.

По завршетку програма учесници су дужни да попуне евалуациони упитник на основу којег се врши процјена успјешности одржане обуке.

Члан 14.

Табеларни преглед Програма оспособљавања за шивача са утврђеним наставним садржајима по модулима, фондом часова, обликом извођења и очекиваним резултатима налази се у Прилогу овог програма.

Члан 15.

Овај програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 05.01/31-382/11
13. априла 2011. године
Бања Лука

Министар,
Др **Жељко Ковачевић**, с.р.

ПРОГРАМ ОСПОСОБЉАВАЊА ЗА ШИВАЧА

Прилог

1. Назив програма	Програм оспособљавања шивача Модул 1: Рад на индустријској обичној шиваћој машини Модул 2: Рад на специјалним шиваћим машинама Модул 3: Рад на аутоматима за израду кратких шавова
2. Подручје рада	Производња одјеће
3. Област	Текстил
4. Трајање оспособљавања	550 часова (29 часова теоријске наставе и 521 час практичног рада) Модул 1: 113 школских часова (три часа теоријске наставе и 110 часова практичног рада) Модул 2: 382 школска часа (17 часова теоријске наставе и 365 часова практичног рада) Модул 3: 55 школских часова (девет часова теоријске наставе и 46 часова практичног рада)
5. Радне вјештине	Савладаним програмом оспособљавања стичу се радне вјештине: - шивење на индустријској обичној шиваћој машини (СШМ) за нормирано вријеме, - шивење на специјалним шиваћим машинама (СШМ) за нормирано вријеме и - управљање аутоматима за израду кратких шавова за нормирано вријеме.
6. Програм оспособљавања	Модул 1: Рад на индустријској обичној шиваћој машини Циљ модула Оспособљавање полазника за рад на индустријској обичној шиваћој машини (ОШМ) за нормирано вријеме израде операције шивења. Исходи модула По завршетку модула полазник ће бити у стању да: - поставља машинску иглу, - увлачи горњи конац, - намотава доњи конац, ставља шпулницу у чунак и чунак у кућиште чунка, у кућиште – лежиште чунка, - усклађује напетост горњег и доњег конца, - регулише дужину убода, - препознаје зрнци и ланчани бод, - чисти машину, - подмазује машину, - схвата значај правилног одржавања машина, - изводи операције састављања на ОШМ за нормирано вријеме, - изводи операције нашивања на ОШМ за нормирано вријеме, - изводи операције наштепавања на ОШМ за нормирано вријеме; - изводи операције проштепавања на ОШМ за нормирано вријеме, - изводи операције углављивања на ОШМ за нормирано вријеме, - изводи операције ушивања на ОШМ за нормирано вријеме, - схвата значај правилне припреме, одржавања и исправног и прецизног извођења операција шивења на ОШМ и - схвата важност постизања нормираног времена за израду дате операције шивења. Садржаји модула - обична шиваћа машина, - дијелови и механизми машине,

	<ul style="list-style-type: none"> - припрема машине за рад, - одржавање шиваће машине, - рад на ОШМ, - операције састављања, - операције нашивања, - операције наштепавања, - операције проштепавања, - операције углављивања и - операције ушивања. <p>Модул 2: Рад на специјалним шиваћим машинама</p> <p>Циљ модула</p> <p>Оспособљавање полазника за шивење на специјалним шиваћим машинама – СШМ (специјална машина са двије игле (двоигловка) са зрнастим убодом; специјална машина са двије игле (двоигловка) са ланчаним убодом; специјалне машине са рубним убодом за нормирано вријеме израде операција.</p> <p>Исходи модула</p> <p>По завршетку модула полазник ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поставља машинске игле, - увлачи иглени конач, - намотава конач на шпулну, ставља шпулну у чунак и чунак у кућиште чунка, - увлачи конце хватача, - усклађује напетост горњег и доњег конца; - регулише дужину убода, - препознаје зрчани и ланчани бод, - чисти машину, - подмазује машину, - схвата значај правилног одржавања машина, - шије отворене и затворене шавове, - наштепава детаље, дијелове и дужину одјевних предмета, - израђује украсне шавове, - пришива дијелове, детаље одјевних предмета, - нашива траке, лајсне, појас, џепове итд., - саставља дијелове одјевних предмета, - паспулира вратне и рукавне округлине, - израђује сигурносне шавове, - опшива дијелове одјевног предмета, - постиже минимално вријеме израде за задату операцију шивења одјевног предмета на СШМ, - схвата значај припреме и одржавања СШМ, - схвата значај прецизности при извођењу операција шивења на СШМ и - схвата важност постизања минималног времена за израду дате операције шивења. <p>Садржаји модула</p> <p>Подјела специјалних шиваћих машина:</p> <p>Специјална машина са двије игле (двоигловка) са зрнастим убодом:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дијелови и механизми, - припрема машине за рад и - одржавање машине. <p>Рад на машини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - операције израде двоструко проштепаних (затворених) шавова, - операције наштепавања, - операције израде украсних шавова, - операције пришивања и - операције нашивања, - специјална машина са двије игле (двоигловка) са ланчаним убодом: - дијелови и механизми, - припрема машине за рад и - одржавање машине. <p>Рад на машини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - операција израде поруба, - операције наштепавања, - операције нашивања (траке, ластиш), - операције састављања, и - операције паспулирања. <p>Специјалне машине са рубним убодом:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дијелови и механизми, - припрема машине за рад и - одржавање машине. <p>Рад на машини:</p>
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - операције опшивања текстилних материјала, тканина и плетенина, - операције састављања кројних дијелова текстилних материјала, тканина и плетенина и - операције израде сигурносних шавова. <p>Модул 3: Рад на аутоматима за израду кратких шавова</p> <p>Циљ модула</p> <p>Оспособљавање полазника за рад на аутоматима за израду кратких шавова (аутомат за израду рупица; аутомат за ушивање дугмади; аутомат за израду учвршћења – ринглица за нормирано вријеме израде операција).</p> <p>Исходи модула</p> <p>По завршетку модула полазник ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поставља машинску иглу, - увлачи горњи конац, - намотава доњи конац, ставља шпулницу у чунак и чунак у кућиште – лежиште чунка, - усклађује напетост горњег и доњег конца, - позиционира кројне дијелове одјеће на којима је потребно израдити рупицу, - позиционира кројне дијелове одјеће на којима је потребно израдити учвршћење – ринглицу, - позиционира кројне дијелове одјеће на којима је потребно пришити дугме или копчу, - регулише дужину и величину рупице, - израђује рупице, - регулише дужину учвршћења (ринглица), - израђује учвршћење (ринглице), - пришива дугмад, - препознаје зрнчани и ланчани бод, - чисти аутомат, - подмазује аутомат, - схвата значај одржавања аутомата, - схвата важност постизања нормираног времена за израду дате операције, - изводи операцију израде рупица на аутомату за израду рупица за нормирано вријеме, - изводи операцију пришивања дугмади и разних врста копчи на аутомату за ушивање дугмади за нормирано вријеме и - изводи операцију израде учвршћења (ринглица) на аутомату за израду учвршћења за нормирано вријеме. <p>Садржаји модула</p> <p>Подјела аутомата за израду кратких шавова:</p> <p>Аутомат за израду рупица:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дијелови и механизми, - припрема аутомата за рад и - одржавање аутомата. <p>Рад на аутомату за израду рупица:</p> <ul style="list-style-type: none"> - позиционирање кројног дијела са означеном позицијом за израду рупице, - регулисање дужине – величине рупице, - израда рупице и - постизање минималног времена израде рупица датог нормативом. <p>Аутомат за ушивање дугмади:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дијелови и механизми, - припрема аутомата за рад и - одржавање аутомата. <p>Рад на аутомату за ушивање дугмади:</p> <ul style="list-style-type: none"> - позиционирање кројног дела са означеном позицијом за пришивање дугмади, - позиционирање, - стављање дугмета на папучицу (стопицу), - ушивање дугмади и копчи, - израда операције ушивања дугмади дате нормативом, - аутомат за израду учвршћења – ринглица, - дијелови и механизми, - припрема аутомата за рад и - одржавање аутомата. <p>Рад на аутомату за израду учвршћења (ринглица):</p> <ul style="list-style-type: none"> - позиционирање кројног дијела са означеном позицијом за израду учвршћења – ринглица, - регулисање дужине – величине учвршћења – ринглица, - израда учвршћења (ринглица) и - постизање минималног времена израде учвршћења (ринглица) а датог нормативом.
--	--

7. Облик извођења програма	Предавањем путем редовне наставе и практичним радом
8. Трајање програма и начин провјере	<p>550 часова (29 часова теоријске наставе и 521 час практичног рада)</p> <p>Током оспособљавања врши се стално праћење степена овладаности радним вјештинама сваког полазника помоћу листа за праћење. Завршна провјера савладаности програма оспособљавања организује се у просторијама гдје се налазе радна мјеста и услови за које се полазник обучавао. Завршна провјера савладаности програма обуке обухвата провјеру савладаности сваког модула појединачно. Провјера сваког модула подразумева процјену стечених знања и вјештина, а на основу теста знања и једног радног задатка који одговара том модулу. Тест знања се полаже писано и вреднује са највише 20 бодова. Радни задатак се процјењује на основу посебне бодовне листе и вреднује се највише 80 бодова. Елементи који се вреднују код сваког радног задатка су:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уредност при раду – 10 бодова, - процес рада (редослијед операција) – 20 бодова, - очекивано вријеме израде – 40 бодова и - параметри квалитета резултата – 10 бодова. <p>Максималан број бодова по модулу је 100.</p> <p>Успјех зависи од укупног броја бодова које је полазник стекао на тесту знања и извршавањем радног задатка. Бодови се преводе у успјех. Скала успјешности је тростепена:</p> <ul style="list-style-type: none"> - до 50 бодова – НЕДОВОЉНО, - од 51 до 75 бодова – ДОБРО и - од 76 до 100 бодова – ОДЛИЧНО. <p>Провјера савладаности модула је могућа на крају сваког модула или на крају cjелокупног програма обуке. Обука је успјешно савладана ако је полазник оцијењен укупно са добрим или одличним успјехом. Скала укупне успјешности је тростепена:</p> <ul style="list-style-type: none"> - до 150 бодова – НЕДОВОЉНО, - од 151 до 225 бодова – ДОБРО и - од 226 до 300 бодова – ОДЛИЧНО. <p>Оцјену о савладаности програма обуке даје комисија, коју чине најмање три члана, и то: два стручна наставника (од којих је један предсједник комисије) и један представник послодаваца.</p>
9. Кадровски, дидактички, просторни услови за извођење програма те знање и вјештине које се стичу завршавањем програма	<p>Кадровски услови</p> <p>Обуку могу да изводе наставници:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дипломирани инжењер технологије, одсјек за текстилно инжењерство, - дипломирани текстилни инжењер за дизајн и пројектовање текстила и одјеће, - дипломирани инжењер за текстилно инжењерство текстилно-машинске струке, односно дипломирани инжењер текстилног инжењерства, - текстилно-машинска струка, дипломирани инжењер текстилно-машинске струке, - текстилни инжењер за одјевну технологију, - инжењер технологије за текстилну конфекцију, - текстилни инжењер, смјерови: конфекцијски, конфекцијско-текстилни и конфекцијско-трикотажни, - текстилни инжењер моделар конструктор и - моделар одјеће – специјалиста – специјалиста у производњи одјеће. <p>Дидактички услови</p> <ul style="list-style-type: none"> - два кројачка стола, - седам обичних шиваћих машина, - десет специјалних машина (оверлок пет комада, двоигловка са зрнастим убодом четири комада, двоигловка са ланчаним убодом један комад), - један аутомат, - нож за кројење, - два помоћна стола, - једна даска за пеглање, - једна рукавна даска, - једна пегла, - ручни апарат за ринглице, - основни прибор за рад: четворо великих маказа, три комплета кривуљара, - помоћни прибор: кројачки метри, чиоде, мале маказе, машинске игле, ножић за парање конца, патент затварачи, огледало, - регали за одлагање, - корпе за искројке и - ормар за конце. <p>Просторни услови</p> <p>Програм оспособљавања спроводи се у просторијама гдје се налазе радна мјеста и услови за које се полазник обучава у школској текстилној радионици или предузећу, као и кабинет опремљен наставним средствима за реализацију теоријске наставе.</p> <p>За успјешно савладани програм оспособљавања стиче се јавна исправа „Увјерење о оспособљавању“.</p>

10. Услови за упис, напредовање и завршетак програма	Одрасла лица са најмање завршеном основном школом која посједују важеће увјерење о здравственој способности (нормалан вид на близину; распознавање основних боја; нормална функција горњих и доњих екстремитета; нормална функција кичменог стуба; одсуство алергијских манифестација).
11. Начин евалуације програма и стечена знања и вјештине у учењу	На крају семинара учесници су дужни да попуне евалуациони упитник на основу којег се врши процјена успјешности одржане обуке. Завод за образовање одраслих врши стручни надзор извођења програма.